

Orman Kadastro

Erdal KÖKTÜRK¹

Özet

Türkiye'nin 769 604 km² olan yüzölçümünün %26'sına orman kadastro hizmetinin götürülmesi planlanmıştır. 1937 yılında başlayan orman kadastro faaliyetleri, 2003 yılına kadar, planlanan alanın 4/5'inde (%80.5) tamamlanmıştır. Tamamlanan faaliyetlerin de 3/4'ü farklı koordinat sistemlerinde üretilmiştir ve üretim tekniklerinde standart bulunmamaktadır. Bu yüzden, orman kadastrounun yalnızca 1/4'ü tapuya tescil edilmiştir.

Makalede, orman kadastrounun mevcut yapısı incelenmekte ve alınması gereken önlemlere ve bu doğrultuda önerilere yer verilmektedir. Ayrıca, orman kadastro hakkında Anayasa Mahkemesi ve diğer mahkemeler tarafından verilen kararların sonuçları incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler

Orman Kadastro, Orman Genel Müdürlüğü, Tapu Sicili, Anayasa Mahkemesi

Abstract

The Forest Cadastre

Forest cadastre services have been planned to be realised in 26% of 769 604 km² area of Turkey. Until 2003, 4/5 (80.5%) of the planned area has been completed since 1937 that is the year forest cadastre activities were began. 3/4 of the completed activities have been produced based on different coordinate systems and have been no standard on production technique. So, only 1/4 of forest cadastre activities have been registered on title deed registry.

In this article, present status of forest cadastre of Turkey was examined and the precautions that should be taken and suggestions about these subject are included. Besides, the result of the decisions of the Constitutional Court and the other courts about forest cadastre are examined.

Key Words

Forest Cadastre, General Directorate of Forestry, Title deed Registry, Constitutional Court

1. Giriş

Türk hukuk sisteminde, ormanlar, sahihsiz mallar arasında sayılmaktadır (Türk Medeni Kanunu, Madde: 715, Yargıtay

Hukuk Genel Kurulu (YHGK) Kararı, 30.09.1981, E.1981/1-167, K.1981/656). Sahipsiz mallar, özel mülkiyete konu olamayan, devletin özel mülkiyete girmesine izin vermediği, ayrıca bir tahsise gerek kalmaksızın doğal nitelikleri gereği doğrudan doğruya kamunun ortak kullanımına açık bulunan mallardır.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ormanlar, özel yasa kurallarına bağlıdır (3402 sayılı Kadastro Yasası, Madde: 16/D). Hiçbir harç, vergi ve resim alınmaksızın hazine adına tapuya tescil edilmeleri (6831 sayılı Orman Kanunu, Madde: 11), ormanın bağlı olduğu kurallarda bir değişiklik yaratmayacağı gibi, kamu malı olma niteliğinden de bir şey kaybetmelerine yol açmaz. Yetkili kurum (Orman Genel Müdürlüğü) tarafından kamu malı dışına çıkarılmadan, her ne şekilde olursa olsun, ormanın kişiler adına tapu kütüğüne tescil edilmesi ilgisine hak sağlamayacağı gibi, iyi niyete dayanarak veya kazandırıcı zamanaşımı yoluyla edinilmeleri de olanaksızdır. Dolayısıyla, 1) sahihsiz mallar, 2) orta malları, 3) hizmet malları gibi üç tür kamu malı arasında, sahihsiz mallar kategorisine giren ormanların, özel mülkiyete konu olabilecek şekilde tespiti ve tescili olanaksızdır.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu belirtilen; “**tabii servetler ve kaynaklar**” kapsamında olan ormanlar (Anayasa, Madde: 168), yerleşme özgürlüğünün sınırlandırılma sebebini oluşturabilecek kamu malları arasında sayılmaktadır (Anayasa, Madde: 23). Anayasa'ya göre (Madde: 169), orman suçları için genel ve özel af çıkarılamayacağı gibi, ormanları daraltmak amacıyla işlenen suçların bağışlanması da olanaksızdır. Ayrıca, orman olan bir yeri tahrip ederek işgal eden ve yasalara aykırı biçimde kullanan kişilerin “**ormanı açma eylemleri**”, 6831 sayılı yasa uyarınca suç sayılmakta (Madde: 14, 17) ve cezalandırılmaları gerekmektedir (Madde: 91, 92, 93), (ATBAŞOĞLU 2003).

Görüldüğü gibi, ormanlar, Anayasa ve Orman Yasası uyarınca özel koruma ve güvence altına alınmışlardır ve sınır güvenliğini sağlamak üzere “Orman Kadastro” yapımı öngörülmüştür. Sınırlandırma faaliyetleri, “**...bir yerin orman sayılıp sayılmadığının belirtilme işinin tam anlamıyla bir uzmanlık işi olması...**” gerekçesi ile (YHGK Kararı, 30.09.1981, E.1-167, K.656) Kadastro (ve Tapulama) Yasaları dışında bırakılmış (766 sayılı yasa, Madde: 2, 3402 sayılı yasa, Madde: 22) ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 7., 8., 9., 10., 11. ve 12. maddeleri ile özel işleme tabii tutulmuştur.

¹ Dr. Müh. Beykoz Belediyesi, erdalkokturk@yahoo.com

Türkiye’de orman konusu, beş farklı yasa ile düzenlenmiştir; 1) Anayasa (Madde: 44, 168, 169, 170), 2), Türk Medeni Kanunu (Madde: 715, 729, 740, 751, 755, 756, 818, 999), 3), 6831 sayılı Orman Kanunu, 4) 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun, 5) 3402 sayılı Kadastro Kanunu (Madde: 4, 7, 14, 16, 17, 18, 22, 45, 46). Anayasa’da ormanın tanımı yapılmamış, konu orman yasalarına bırakılmıştır. 31.08.1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu, ormanı, “**...Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır...**” biçiminde tanımlamıştır (Madde: 1). Bu tanımdaki, ormanı belirleyen “**ağaç**”, “**ağaççık**” toplulukları ve “**yer**” ögeleri, 1937 tarih ve 3116 sayılı; 1945 tarih ve 4785 sayılı; 1950 tarih ve 5653 sayılı yasalarda da aynen korunmuştur. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay’a göre, ağaçlar herhangi bir nedenle yok olursa, yerleri ormanın bir unsuru olmak niteliğini yitirmez; orman toprağı ve yeri olmakta devam eder (Anayasa Mahkemesi Kararı, 10.03.1966, E.1965/44, K.1966/14; Anayasa Mahkemesi Kararı, 28.11.1989, E.1988/63, K.1989/47; YHGK Kararı, 03.06.1998, E.1998/20-463, K.1998/386). Yasa koyucu, ormanı Anayasa’da değil; 6831 sayılı Orman Yasası’nın 1. maddesinde tanımlamış ve devamındaki ikinci fıkrada hangi arazilerin orman sayılmayacağını, yani ormanın istisnalarını saymış ve 2. madde de ne tür yerlerin orman sınırları dışına çıkarılacağını belirtmiştir.

Doğal niteliği gereği korunması ve çoğaltılması konusundaki duyarlılığa karşın, orman örtüsü, sürekli olarak yok edilmektedir. Bunun pek çok nedeni vardır. En önemli nedenler arasında;

1. 3116 sayılı yasa uyarınca 01.06.1937 tarihinde başlayarak on yılda bitirilmesi öngörülen, ancak 66 yılda (1937-2003) %80.5’i tamamlanan ve bunun da, yalnızca 1/4’ü tapu kütüğüne tescil edilebilen orman kadastrounun mevcut durumu,
2. Orman dışına çıkarma konusunun Anayasa ile düzenlenmesi (Madde: 169/4),
3. Orman tanımlarında sıkça yapılan değişikliklerin, kesinleşen orman sınırlarında da değişiklikleri gerektirmesi sayılabilir.

Orman kadastro çalışmalarının bir bölümü, hukuken geçerli olmakla beraber (3402 sayılı Kadastro Yasası, Madde: 22/son), “**... kadastro tekniğine ve yürürlükteki yönetmelik ve standartlara uygun olarak yapılması...**” öngörülleri (DPT 1995: 58) yaşama geçirilemediğinden, teknik yetersizlikler yüzünden tapu kütüğüne tescil edilememektedir. Yıllardır bu işlemlere uygulama kabiliyeti de kazandıramaması, orman tahribini artıran etkenler arasında sayılmıştır (KÖKTÜRK 1999), (TURHAN 2002: 24-25), (TÜRKER 2003). Dolayısıyla, sınırlandırılmakla beraber tapu kütüğüne tescil edilemeyen ormanların, Anayasa’nın 169. maddesindeki koruyucu kuralların dışında kaldıkları söylenebilir.

Sürdürülebilir ormancılık açısından, orman alanlarının nicelik ve niteliğini olumsuz etkileyecek etkenlerin yok edilmesi ve orman alanlarının azalmasına yol açan nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun için alınması gereken ilk önlem, orman sınırlarının, yaşamasını sağlayacak teknik güvenlikte belirlenmesi ve ormanların tapu

kütüğüne tescil edilmesidir. Bu nedenle, orman kadastro, ormansızlaşmayı yok edecek en önemli faaliyetler arasında sayılmakta ve kadastro işlerinin tamamlanmaması, ormancılık sektörünün temel sorunları arasında kabul edilmektedir (DPT 2000: 140).

Bu yazıda, orman kadastrounun neden mülkiyet kadastrou içinde yer alması gerektiği (DPT 1995: 77; DPT 2001: 120, 142) ile bugüne kadar neden tamamlanmadığı; harita mühendislik hizmetleri açısından incelenecektir.

2. Türk Hukuk Sisteminde Orman Kadastro

Ormanların ve orman dışına çıkarılan yerlerin sınırlandırılması ve maliye hazinesi adına tapu kütüğüne tescil edilmesi işlemlerine “**orman kadastro**” denmektedir. Anayasa Mahkemesi’ne göre (14.03.1989, E.1988/35, K.1989/13), “**...ne olursa olsun orman olarak sınırlandırılmış bir yer, artık ormandır...**” ve Anayasa’nın 169. maddesinin son fıkrasının olanaklı kıldığı durumlar dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz. Orman kadastrou sonucu sınırlandırılarak tapu kütüğüne tescil edilen Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz ve bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez. Sınırlandırılarak tapu kütüğüne de kaydedilen ormanların içinde kalan ve Devlet Ormanı sayılması nedeniyle geçerliliğini yitiren tapu kayıtlarına değer verilemez ve yasal yönden hiçbir değer taşımayan işlemler de geçerli sayılamaz (Anayasa Mahkemesi Kararı, 01.06.1988, E.1987/31, K.1988/13; Anayasa Mahkemesi Kararı, 01.06.1988, E.1987/32, K.1988/14).

Anayasa Mahkemesi, her ne şekilde olursa olsun, “**daraltılması**” kabul görmeyen ormanlarımızın, orman kadastrou ile sınırları gerek arazide ve gerekse haritada belirlenerek tapu kütüğüne tescil edilmesini ormanı koruyan ve güvence altına alan bir işlem olarak görmektedir.

Ormanların sınırlandırılması ardından yapılan orman dışına çıkarma işlemi, orman sayılmayan yerler için geçerli olamaz. Bu gibi yerler zaten orman rejiminin dışındadır. Orman Yasası’nda (Madde: 1/F), orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü edinme belgeleriyle özel mülkiyette bulunan yerlerin orman sayılmayacağı kuralının, bu yerlerde orman sınırlaması yapılmadığı sürece geçerli olduğu kabul edilmektedir (Anayasa Mahkemesi Kararı, 14.03.1989, E.1988/35, K.1989/13; Anayasa Mahkemesi Kararı, 28.11.1989, E.1988/63, K.1989/47). Ters durumda, kesinleşen orman kadastrou sınırları içinde kalan her türlü kayıt ve belgeler ile mahkeme ilamları, orman kadastrounun kesinleşmesiyle birlikte, hukuksal değerlerini yitirirler (Yargıtay 17. Hukuk Dairesi Kararı, 03.05.1999, E.1999/1902, K.1999/1884; YHGK kararı, 27.02.2002, E.2002/1-19, K.2002/97). Dolayısıyla, işlemleri tamamlanmış bile olsa, orman olan yerlerin, Anayasa’nın 169. maddesi karşısında özel mülkiyet konusu yapılması olanaksızdır (Anayasa Mahkemesi Kararı, 13.06.1989, E.1989/7, K.1989/25).

Anayasa Mahkemesi’ne göre (01.06.1988, E.1987/31, K.1988/13), orman dışına çıkarmayı düzenleyen Anayasa’nın 169. maddesinin son fıkrası ile 6831 sayılı Orman

Yasası'nın 2. maddesinin birinci fıkrasının (A) ve (B) bentleri arasında fark bulunmamaktadır. 6831 sayılı yasanın 2. maddesinin (A) bendine göre orman dışına çıkarılan yerlerin orman köylüsüne tahsisi gerekip, (B) bendine göre çıkarılan yerlerin orman köylüsüne tahsisi gerekmediğini söylemek olanaksızdır. İki bent arasında fark bulunduğu kabul edilse bile, değerlendirme yapılmaksızın, mülkiyet hakkının kişiler adına tespiti Anayasa'ya aykırıdır ve bu yerlerin, verildiği kişiler ve verilmiş biçimleri yönünden de herhangi bir fark yoktur. Kaldı ki, orman dışına çıkarılan yerlerin erozyonla yitirilmesi tehlikesi de vardır. Bu yüzden, devlet tarafından gerekli önlemler alındıktan ve değerlendirme ve ihya işlemleri yapıldıktan sonra dağıtılmaları (tahsis edilmeleri) gerekmektedir. Devletin, orman dışına çıkarılan yerlerde, önlemleri sonradan da alabileceği düşünülebilirse de, malikin izni ve isteği olmaksızın bu tedbirleri almak güçtür. Dolayısıyla, bu yerlerin, devletçe belirtilen işler yapılmadan orman köylüsüne bile tahsis edilmeleri olanaksızdır (Anayasa Mahkemesi Kararı, 01.06.1988, E.1987/31, K.1988/13; Anayasa Mahkemesi Kararı, 14.03.1989, E.1988/35, K.1989/13).

Anayasa'nın 169. maddesinin son fıkrasında;

1. Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile,
2. 31.12.1981 tarihinden önce, bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerde,

orman sınırlarının daraltılabileceği kabul edilmiştir. Anayasa ve yasa da belirtilen, "**bilim ve fen bakımından nitelik kaybı**" deyimini eleştirilmektedir (ATBAŞOĞLU 2003), (AYANOĞLU 2003), (TÜRKER 2003). Ormanlarda ağaç keserek ve bina yaparak "**nitelik kaybı**" olamayacağı, suç oluşturan bu eylemlerle, ormanın nitelik kaybettirilmesinden söz edilebileceği belirtilmektedir. Bu değerlendirmeler doğrudur. Ayrıca, bu yerlerle ilgili düzenlemelerin de, Anayasa'nın 170. maddesinde belirtilen, "**...orman içindeki köyler halkının...yararlanmasına tahsisi...**" amacına uygun olması zorunludur. Bu durumda, yasa koyucunun, belirtilen alanların kullanıcılarına veya başkalarına, hatta orman içi köyler halkına bile satılmasını veya bu amaçla devredilmesini sağlayacak bir düzenleme yapması olanaklı değildir (Anayasa Mahkemesi Kararı, 30.03.1993, E.1992/48, K.1993/14; Anayasa Mahkemesi Kararı, 27.09.1995, E.1995/13, K.1995/51; Anayasa Mahkemesi Kararı, 23.01.2002, E.2001/382, K.2002/21).

2.1. Orman Kadastrounda Görev ve Yetki

Orman kadastrounun ve ormanların içinde ve bitişiğinde bulunan her tür taşınmazın, ormanlarla ortak sınırlarının belirlenmesi ile orman sınırları dışına çıkarma işlemleri, orman kadastro komisyonları tarafından yapılmaktadır (6831

sayılı yasa, Madde: 7).

Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından atanan ve bu kurum içinde görev yapan idari organlar olan orman kadastro komisyonları (6831 sayılı yasa, Madde: 7), 1) orman yüksek mühendisi veya orman mühendisi başkanlığında, 2) ormancı, 3) ziraatçı, 4) ziraat odasınınca bildirilecek bir üye, 5) belediye encümeni veya köy ihtiyar heyetince bildirilecek bir üye olmak üzere beş kişiden oluşmaktadır (2/B yönetmeliği, Madde: 3).

Komisyon en az üç kişi ile de çalışabilmekte ve karar alabilmektedir. Oylamada çekimser kalınamayacağı gibi, eşitlik durumunda başkanın katılacağı taraf çoğunluk sayılmaktadır (2/B yönetmeliği, Madde: 43). Komisyon başkanının yokluğunda ormancı üye başkana vekalet etmektedir (2/B yönetmeliği, Madde: 10). Ayrıca üyeler ve komisyon emrindeki diğer tüm teknik elemanlar, komisyon başkanının görevlendireceği yerlerde ve işlerde çalışmak durumundadırlar (2/B yönetmeliği, Madde: 12). Belirtilen kurallara göre, orman kadastro komisyonlarının, orman mühendislerinin yönlendirmesiyle çalıştıkları görülmektedir.

2.2. Bir Yerin Orman Niteliğinin İncelenmesinde Hukuksal Dayanaklar

Orman kadastrouna başlamadan önce orman kadastro komisyonlarınca derlenecek bilgi ve belgelerin çokluğu dikkat çekicidir: 1) Devlet orman işletme müdürlüklerinden, 2) Kadastro ve tapu sicil müdürlüklerinden, 3) İl ve ilçelerde mülki amirliklerden bilgi ve belgeler toplanır (2/B yönetmeliği, Madde: 17, 18, 19); orman içinde veya bitişiğindeki yerler için, kişilerce verilen zilyetlik belgeleri incelenir (2/B yönetmeliği, Madde: 21). Bu bilgilere ek olarak, devlet ormanı olarak sınırlandırılacak yerler (2/B yönetmeliği, Madde: 23), sınırlandırmada orman dışı bırakılacak yerler (2/B yönetmeliği, Madde: 24), devletten başkasına ait ormanların kadastro (2/B yönetmeliği, Madde: 25), 31.12.1981 gününden önceki durumun belirtilmesi (2/B yönetmeliği, Madde: 37), kuralları da göz önünde bulundurulduğunda, orman kadastro komisyonlarının görevlerini hızlı, kolay ve güvenilir biçimde yerine getirmeleri zordur.

Orman sınırlandırması yapılmayan veya sınırlandırmanın ilk olarak yapıldığı yerlerde, bir yerin orman niteliğinin ve hukuksal durumunun 3116, 4785 ve 5658 sayılı yasalara göre çözümlenmesi gerekmektedir (YHGK kararı, 03.06.1998, E.1998/20-463, K.1998/386). 08.02.1937 tarih ve 3116 sayılı yasa ile yalnızca devlet ormanları belirlenmiştir. 09.07.1945 tarih ve 4785 sayılı yasanın 1. maddesi gereğince 2. maddede sayılan ayrı durumlarda bütün ormanlar devletleştirilmiş, bunlardan bazıları 24.03.1950 tarih ve 5658 sayılı yasa ile eski sahiplerine geri verilmişlerdir. Sınırlandırılan ormanların, orman dışına çıkarılacağına ilişkin 3116, 4785 ve 5653 sayılı yasalarda herhangi bir kural yoktur. "**Tahdit**" içindeki yerlerden dışarı çıkarma işlemi, ilk kez 08.09.1956 tarih ve 6831 sayılı yasa da (Madde: 2) öngörülmüştür.

1950-1958 yılları arasında dört kez orman suçlarına aff getirilmiş ve ormanlar özel yasa ile adeta dağıtım tabi tu-

olmuştur. Bunun üzerine, 1961 Anayasası'nın 131. maddesine ormanların daraltılmayacağı ve ormanlara ilişkin af çıkarılmayacağına ilişkin kurallar konulmuştur. Bu kurların ardından, 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesi fiilen uygulanamaz hale gelmiştir. Orman işgallerinin artması ve orman içi yerleşimlerin yarattığı sıkıntılar nedeniyle, 1961 Anayasası'nın 131. maddesinde 1970 tarih ve 1255 sayılı yasa ile yapılan değişiklikle, "15.10.1961 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini yitiren yerlerin orman sınırları dışına çıkarılması" kabul edilmiştir. Anayasa'da yapılan bu değişikliğin ardından, Orman Yasası'nın 2. maddesi 20.06.1973 tarih ve 1744 sayılı yasa ile değiştirilmiştir. Daha önce Bakanlar Kurulu'nun yetkisinde olan çıkarma yetkisi, 1744 sayılı yasa ile orman kadastro komisyonlarına devredilmiştir (SINMAZ ve KARATAŞ 1995: 126, 257).

15.10.1961 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini yitiren yerlerin orman sınırları dışına çıkarılma işlemlerinin 10 yılda bitirilmesi hedeflenmiştir. Bu arada, o güne kadar yapılan sınırlandırma çalışmalarının da, yeniden elden geçirilmesine yol açılmıştır (ERDİN 1987: 50), (SINMAZ ve KARATAŞ 1995: 266), (KÖKTÜRK 1999: 14). AYANOĞLU (2003)'e göre, 1744 sayılı yasa ile yapılan değişiklikler sırasında iki önemli eksiklik meydana gelmiştir;

1. Orman dışına çıkarma işleminden doğan uyuşmazlıklarda hangi yargının görevli olduğu,
2. Orman sınırları dışına çıkarılacak yerlerin nasıl değerlendirileceği.

Uyuşmazlık mahkemesi tarafından, 1978-1979 yıllarında, idari yargının yetkili olduğuna karar verilerek bir eksiklik giderilmiştir. Buna karşın, orman rejimi dışına çıkarılan yerlerin nasıl değerlendirileceği belirlenmediğinden, 2/B alanları kapanın elinde kalmıştır. Bununla birlikte, ormanların, 1973 yılından başlayarak on yılda sınırlandırılması hedefi gerçekleştirilemediği gibi, 1982 Anayasası ile orman niteliğini yitirme tarihi 31.12.1981 gününe çekilmiştir.

Devlet ormanlarının kadastro, 01.07.1937 tarihinde yürürlüğe giren 3116 sayılı yasa ile başlamıştır. Arkasından, 13.07.1945 tarihinde yürürlüğe giren 4785 sayılı yasa bütün ormanların kadastroya olanak tanımıştır. Bununla da yetinilmemiş, 2896 ve 3302 sayılı yasalar ile herhangi bir nedenle sınırlama dışında kalan ormanların tahdidinin yapılabileceği kabul edilmiştir. Bundan çıkan sonuca göre, orman kadastro komisyonu, bir çalışma alanına en az üç kez girerek sınırlandırma yapma olanağı bulmuştur (SINMAZ ve KARATAŞ 1995: 49-50). Buna rağmen, sınırlama dışı kalmış orman varlığından söz edilerek yeniden "tahdit" işlemine girişilmesi, sınırlama faaliyetlerine ve tapu kütüğüne güven ilkesini olumsuz etkilemektedir.

2.3. Orman Kadastrounda Yapılacak İşler

Orman kadastrounun ve 6831 sayılı yasanın 2. maddesi gereği orman sınırları dışına çıkarma işlemlerinin yapılacağı yerler Bakanlıkça belirlenmektedir (6831 sayılı yasa, Madde: 8). Orman kadastro komisyonlarının çalışma alanı ilçe-

dir. Bir ilçede başlatılan çalışmalar bitirilmeden, zorunlu durumlar dışında başka bir ilçeye geçilemez. Gerekteğinde bir ilçede birden çok orman kadastro komisyonu görevlendirilebilir (2/B yönetmeliği, Madde: 14). Orman kadastro komisyonları, öncelikle orman sınırlarını belirlemekte ve ardından 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesi hükümlerini uygulamaktadırlar (2/B yönetmeliği, Madde: 44).

Ormanları sınırlama işlemi ile orman dışına çıkarma işlemi birbirinden ayrıdır (Anayasa Mahkemesi Kararı, 11.12.1990, E.1990/37, K.1990/32). SINMAZ ve KARATAŞ (1995: 299)'a göre, bir yerde orman dışına çıkarmadan söz edebilmek için o yerde orman sınırlarının belirlenmiş olması, bir başka deyişle ormanın dış sınırının kapatılması gerekmektedir. Orman sınırlaması yapılmamış bir alanda, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesi uygulaması olanaksızdır. Orman sınırlamasının ilk kez yapılacağı çalışma alanlarında, aynı zamanda Orman Kanunu'nun 2/A ve 2/B madde uygulaması yapılmışsa, orman kadastro komisyonunun öncelikle orman sınırlarını saptaması, daha sonra da bu alanda 2/B madde uygulamasına geçmesi gerekir.

2.4. Orman Kadastrounda İlan, Yürürlük ve Tescil

Kadastro tamamlanan ormanlara ait haritaların, komisyon başkanınca imzalanarak onanması ve ardından tutanakların ilanı, ilgililerine doğrudan bildirim şeklinde kabul edilmektedir (6831 sayılı yasa, Madde: 11). Tutanak ve kararlara karşı, askı tarihinden başlayarak 6 ay içinde kadastro veya görevli mahkemeye başvurularak sınırlamaya itiraz edilebilir. Bu süre hak düşürücü süredir. İtiraz davalarında, husumet, Çevre ve Orman Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğü'ne yöneltilir.

Çalışmaların tamamlanması ardından işlem dosyaları, Orman Genel Müdürlüğü'ne gönderilerek "şekli ve hukuki noksanlıklar" giderildikten sonra, valinin onayı ile yürürlüğe girmektedir (6831 sayılı yasa, Madde: 10). Kadastro yapılarak kesinleşen devlete ait ormanlar, kadastro ve tapu sicil müdürlükleri tarafından hiçbir harç, vergi ve resim alınmadan maliye hazinesi adına tapuya tescil edilir.

2.5. Orman Kadastrouna İtiraz

Ormanların sınırlandırılması ve Orman Yasası'nın 2. maddesine göre orman sınırları dışına çıkarma işlemlerine, yalnızca Çevre ve Orman Bakanlığı ile hak sahibi gerçek ve tüzel kişiler itiraz edebilirler. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 11. maddesinde, 22.05.1987 tarih ve 3373 sayılı yasa ile yapılan değişiklikle, Orman Genel Müdürlüğü'nün dava açma hakkı kısıtlanmıştır.

Bu kısıtlama, "...yapılan (orman) kadastro çalışmalarına orman teşkilatının en alt kademelerince mahkemelere yapılan itirazlardan devamlı yakınmaların olduğu, mahkemelerin orman dosyalarıyla dolu olduğu gibi, yıllarca süren davalar nedeniyle de orman idaresi ile halk ilişkilerinin bir türlü düzeltilemediği..." gerek-

çesiyle açıklanmıştır (YHGK kararı, 10.07.1996, E.1996/20-417, K.1996/550). Orman Genel Müdürlüğü'nün dava açma ehliyetinin kısıtlanması, “...**husumet ehliyeti olan bir kuruluşun dava ehliyetinin de bulunması...**” gerektiği görüşü ile eleştirilmiştir (ÖZMEN ve ÇORBALI 1995: 203). 2/B uygulamalarına karşı, Orman Genel Müdürlüğü'nün dava açma yetkisinin iptal edilmesi, “orman köylüsünü siyasi yönden etki altında bırakmak” şeklinde değerlendirilmiştir (TÜRKER 2003).

2.6. Orman Kadastrounda Uygulanan Teknikler

Orman Yasası'na göre (Madde: 9), uygulanacak ölçme yöntemleri ve teknik kurallar yönetmelikte belirlenir. Yönetmelikte de, “...**orman kadastro ve 2/B madde uygulama çalışmalarında yersel metod esastır...**” denilmektedir (2/B yönetmeliği, Madde: 48). Orman kadastrounda, sınırlara “**hava işareti**” tesis edilmesi durumunda, fotogrametrik yöntemin uygulanacağına yer verilmiştir.

Orman Yasası ve uygulama yönetmeliğine göre, ormanların sınırlandırılması teknikleri şunlardır:

1. Orman sınır hattının kırıldığı her noktaya, bir orman sınır numarası verilir. Orman sınırlarında, her 500 metreye bir beton veya benzeri sabit orman sınır noktası tesis edilir. Bu noktalar, yerleşim bölgelerinde veya çevresindeki ormanlarda, 250 metre aralıklarla tesis edilir (2/B yönetmeliği, Madde: 50),
2. 1/5 000 ölçekli veya daha büyük ölçekli haritası bulunan yerlerde, orman sınırları haritada belirtilmişse, bu sınırlara aynen uyulur ve ayrıca ölçme yapılmaz (2/B yönetmeliği, Madde: 48),
3. Orman sınırları, deniz, göl, nehir, yol gibi yerlere rastlandığında, sınır noktası tesis edilmez (2/B yönetmeliği, Madde: 50),
4. Orman sınırları, dizi poligon şeklinde kutupsal yöntemle, 1° duyarlıklı aletlerle ölçülür ve bağlantı yapılan noktaya göre koordinatları hesaplanır (2/B yönetmeliği, Madde: 51),
5. Orman kadastro haritaları, 1/5 000 ölçeğinde hazırlanır ve kullanılan teknik standartlarda da bu ölçek esas alınır (2/B yönetmeliği, Madde: 52),
6. Orman sınırlarının çizildiği haritalar, 1/25 000 ölçeğine küçültülerek, ilçe orman haritaları elde edilir ve uygulamalar bu haritalara göre izlenir (2/B yönetmeliği, Madde: 53).

Orman kadastrounda ve Orman Yasası'nın 2/B madde uygulamasında ölçme, sınırlama ve araziye uygulama (aplikasyon)'da kullanılacak yöntemler, ölçü ve haritaların yapıma şekli ve diğer teknik kuralların, “**Teknik İzahname**” de belirtileceğine yer verilmiştir (2/B yönetmeliği, Madde: 54). Orman kadastrounun teknik yanında, 1) 1/2500 ve Daha Büyük Ölçekli Harita ve Planların Yapılmasına Ait Teknik Yönetmelik (Resmi Gazete, 10.04.1974 - 14854) ile bunu yürürlükten kaldıran, 2) Büyük Ölçekli Haritaların Yapım Yönetmeliği'ne (Resmi Gazete, 31.01.1988-19711) hiç atfı yapılmaması dikkat çekicidir.

1937 tarih ve 3116 sayılı yasa ile başlayan orman kadastro çalışmalarında, orman sınırları;

1. Pusulalı ölçme aletleriyle ve basit kroki üzerinde,
2. 1/20 000 ölçekli hava fotoğraflarında “**toplu iğne**” ile,
3. 1/25 000 ölçekli haritalardan foto mekanik olarak üretilen 1/10 000 ölçekli haritalara çizgisel işaretlemelerle,
4. Pusula ile semt açıları ölçülerek kenar uzunlukları miraya yardımıyla bulunarak,

şeklinde pek çok farklı yöntemle tespit edilmişlerdir. Bu faaliyetlerin bir kısmı, “...**işte öyle bir kadastro...**” şeklinde değerlendirilmişlerdir (TURHAN 2002: 24, 25). 1987 tarih ve 3402 sayılı Kadastro Yasası'nda (Madde: 22, Fıkra: son), “...**tahditleri yapılarak kesinleşmiş ve tescil edilmiş ormanlara ait kayıt ve belgeler tapu kütüğüne olduğu gibi aktarılır...**” denilmekle beraber, sınırlandırıldığı sanılan ormanlara ait bilgilerin, farklı arazi ölçmeleriyle ve farklı koordinat sistemlerinde elde edildikleri ve bu bilgilerle, orman sınırlarının aplikasyonunun sağlıklı yapılamadığı da gözlenmiştir (Yargıtay 20. Hukuk Dairesi Kararı, 18.10.1996, E.1996/2772, K.1996/12056). Ayrıca, bu güne kadar elde edilen bilgilerin, ülke nirengi ağlarına dayalı olarak, tek bir sistemde birleştirilmeleri ve bu bilgi ve belgelerin, tapuda tescile esas belge niteliğinde olmaları gerektiği anlaşılmıştır (KÖKTÜRK 1999: 13).

Kadastro tekniğine uygun yürütülmeyen sınırlandırma çalışmalarına, 6831 sayılı Orman Yasası'nın 10. maddesinin son fıkrasında, 05.11.2003 tarih ve 4999 sayılı yasa ile yapılan bir değişiklikle son verilmiştir. 18.11.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu değişiklikte, “...**kadastro tamamlanan ormanlara ait haritaların yapılmasında ölçme, hesap, tersimat ve aplikasyon işlerinde yetki ve sorumluluk harita ve kadastro mühendislerine aittir. Kadastro teknik standartlarına uygun olarak üretilen bu haritalar, harita ve kadastro mühendisinin kontrolünden sonra komisyon başkanınca tasdik olunur...**” denilmektedir. Böylece, orman kadastrounun tapu kütüğüne tesciline engel gösterilen teknik yetersizliklerin önlenmesi hedeflenmiştir.

3. Ormanlar ve Zilyetlikle Edinme

3.1. Anayasa Açısından İnceleme

Anayasa'ya göre, “...**ormanlar zamanışımı ile mülk edilemez...**” (Madde: 169). 1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Yasası da, “...**Ormanlar...tapuda kayıtlı olsun veya olmasın kazandırıcı zamanışımı yolu ile iktisap edilemez...**” demektedir (Madde: 18). Türk hukuk sisteminde de, devlet ormanı üzerinde orman niteliği ile kurulan bir zilyetliğin hiçbir değerinin bulunmadığı ve devlet ormanlarında sahiplenme yaratacak haklı bir zilyetlik kurulmasının olanaksız olduğu kabul edilmiştir.

6831 sayılı Orman Yasası'na göre, devlet ormanları içinde her tür bina ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına özgü yerler yapılması, tarla açılması, işlemesi, ekilmesi ve yerleşmesi yasaktır (Madde: 17, 79, 91'den...114'e kadar). Orman Yasası, dört bir yanı ormanlarla çevrili olan ve yararlanmak için ormanın geçilmesi ve kullanılması zorun-

lu bulunan **“orman içi açıklıklar”**ın, orman bütünlüğünü bozucu niteliğe sahip olmaları gerekçesiyle özel mülkiyete konu olmalarını yasaklamış ve bu yerlerin açma yoluyla genişletilerek, her türlü bina ve tesislerle işgali durumunda orman yönetiminin doğrudan el koymasını öngörmüştür (6831 sayılı yasa, Madde: 17/2; YHGK kararı, 26.03.1997, E.1996/20-927, K.1997/251). Bu yerlerin öncesinin orman olup olmaması önemli değildir (YHGK kararı, 10.12.1997, E.1997/20-808, K.1997/1039; YHGK kararı, 04.03.1998, E.1998/20-157, K.1998/204).

Anayasa Mahkemesi'ne göre (17.12.2002, E.2000/75, K.2002/200), **“...Anayasa'nın 169. maddesinde öngörülen “kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz” tümcesine dayanılarak kamu yararının bulunduğu gerekçesiyle gerçek ve tüzel kişilere bina ve tesisler yapmak üzere orman arazileri tahsis edilemez. Devlet ormanlarının gerçek ve tüzel kişilere tahsisinin karayolları, telefon, elektrik, su, gaz, petrol boru isale hatları, savunma tesisleri, sanatoryum gibi öncelikli kamu hizmetlerinin ormandan geçmesi ya da anılan bina ve tesislerin orman arazileri üzerinde yapılması zorunluluğu bulunduğu hallerle sınırlı olması gerekir. Başka bir anlatımla, kamu yararının bulunması ve zorunluluk hallerinde Devlet ormanları üzerinde ancak irtifak hakkı tesisine olanak tanınabilir...”**. Anayasa'nın 169. maddesinde, ormanların ülke yönünden taşıdığı büyük önem gözetilerek, korunmaları ve geliştirilmeleri konusunda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmekle beraber, ülkemizde orman örtüsünün sürekli yok edilmesi gerçeği de devam etmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda belirtilen kararında, ormanların yalnızca irtifak hakkı tesisine konu olabileceği belirtilmiştir. Buna aykırı verilen izinler nedeniyle, 6831 sayılı Orman Yasası'nın 17. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının iptal edilmesi ile yeni bir dönem başlamaktadır. Ancak, bu noktaya gelmeden önceki sürecin incelenmesi gerekmektedir.

3.2. Ormanlarda Zilyetlikle Edinmede Evrimsel Süreç

6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesine göre, orman sınırları dışına çıkarmalarda, Kadastro Yasası'nın 45. maddesinin de uygulanmasıyla, Devlet adına tescili gereken yerlerin, zilyetleri adına tespiti ve tescili öngörülmüştü. Ayrıca, 3402 sayılı Kadastro Yasası, geçerli olmayan zilyetlikle beraber, ormanı açmayı ve işgalini de yasalılaştıran ve orman sayılan yerlerin her nasılsa tapu kaydını ele geçiren kişiler adına tesciline olanak veren kurallara da sahipti ve iptale konu olmadan önce, **“...zilyetlik müddeti 31.12.1981 tarihinden geriye doğru hesaplanır...”** hükmü ile herhangi bir plan ve program olmadan el koyanlar adına ormanın tescilini öngörmekteydi. Böylelikle, zilyetliği 31.12.1981 sonrası yerine öncesine yürüterek, öncesi orman olan yerlerin zamanlaşımı ve zilyetlikle kazanılmasına olanak vermektedir.

Anayasa Mahkemesi de, Devlet ormanlarının, orman rejimi dışına çıkarıldıktan sonra, maliye hazinesi adına tapu

kütüğüne tescil edilmemiş ise, zamanlaşımıyla mülk edinilebileceğini ve bu durumda zilyetliğin, 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesi uyarınca orman sınırları dışına çıkarmanın kesinleştiği tarihten başlayacağını kabul etmişti (Anayasa Mahkemesi Kararı, 01.06.1988, E.1987/31, K.1988/13; Anayasa Mahkemesi Kararı, 01.06.1988, E.1987/32, K.1988/14).

Gerçekten, orman kadastro komisyonları tarafından maliye hazinesi adına orman dışına çıkarma evresinde, **“hazine”** adına tapu çıkarılmadığından, bu yerler sahihsiz kalmaktadırlar. Bu yerlerin zilyetlikle edinilmesinde, 3402 sayılı yasada belirtilen (Madde: 14) geçerli belgelere dayanmak koşuluyla, miktar sınırlamasının da bulunmadığı belirtilmişti (Anayasa Mahkemesi Kararı, 03.07.1980, E.1980/16, K.1980/47). 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 713. maddesine göre, **“...tapu kütüğünde kayıtlı olmayan bir taşınmaz davasız ve aralıksız olarak yirmi yıl süreyle ve malik sıfatıyla zilyetliğinde bulunan kişi, o taşınmazın tamamı, bir parçası veya bir payı üzerindeki mülkiyet hakkının tapu kütüğüne tesciline karar verilmesini isteyebilir...”**. Anayasa Mahkemesi'de (19.06.1968, E.1966/19, K.1968/25), bu kuralı, **“...hak doğuran asıl hüküm...”** olarak değerlendirmiş ve kamuoyunda **“2/B”** olarak bilinen yerlerin tapu kütüğüne tescil edilmemesi durumunda bu yerlerin zilyetlikle edinilebileceği, Türk hukuk sistemi tarafından da kabul edilmiştir.

Tapu ve zilyetlik yoluyla ormandan yer kazandıran 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 45. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının tamamı ile üçüncü fıkradaki, **“orman sınırları içerisinde kalan ve”, “tapulu yerlerle”, “iskan suretiyle veya”** deyimlerinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesiyle, ormanlardan toprak kazanma olanağına son verilmiştir (Yargıtay 20.H.D.Kararı, 18.03.1997, E.1997/2462, K.1997/3103; YHGK kararı, 04.03.1998, E.1998/20-157, K.1998/204; YHGK kararı, 03.06.1998, E.1998/20-463, K.1998/386). Ormanların özel mülkiyete konu olmasını sağlayan 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın kimi kurallarının (Madde: 45) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi, bazı çevreler tarafından eleştirilmiştir (ÖZMEN ve ÇORBALI 1995: 1290). Yargıtay tarafından (20. H.D.Kararı, 18.03.1997, E.1997/2462, K.1997/3103), **“...tapu ve zilyetlik yolu ile ormandan yer kazandıran...”** olarak adlandırılan ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptale konu olan 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 45. maddesini kendisinin yazdığını belirten ÇORBALI (2002: 18), **“...eğer 45. madde Anayasa'ya aykırı bulunmayıp uygulanmış olsaydı, bugün bana göre sorun çok daha azalacaktı...ama Anayasa Mahkemesi...düşüncemize yer vermedi...”** demektedir. Bu durum, Kadastro Yasası'nın hazırlanmasında, hukuka aykırı eylemlerin başlanması için Anayasa'ya aykırılığın bile göze alındığını göstermektedir. AT-BAŞOĞLU (2003)'de, **“...2/B ile çıkarılan yerler, yasa gereği devlete kalan yerlerdir ve bu yerlerde zilyetlik söz konusu değildir...”** görüşündedir. Dolayısıyla, 3402 sayılı Kadastro Yasası hakkında (Madde: 45), Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararları ile birlikte, 2/B alanlarında zilyetlikle edinme son bulmuştur.

3.3. Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Tasarrufu

Anayasa Mahkemesi'ne göre (14.03.1989, E.1988/35, K.1989/13), "...orman niteliğini yitiren yer, orman top-rağı olmakla devletindir. Bu nitelikte bir yer, ancak ih-ya edilerek Anayasa doğrultusunda köylüye verilebilir, kişilerin özel mülkiyetine geçirilemez...". Anayasa'da (Madde: 170), orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin, "...orman içindeki köyler halkının kısmen veya tama-men bu yerlere yerleştirilmesi için devlet eliyle...ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla dü-zenlenir..." denmektedir. Anayasa'da halka (orman köylü-süne) tanınan hak, mülkiyet değil yararlanmadır.

Anayasa'nın 170. maddesi gereği çıkarılan 17.10.1983 tarih ve 2924 sayılı yasada (madde: 11), ormanın sınırlandırılması ve 2/B uygulaması ardından, orman sınırları dışına çıkarılan yerlerde, 2924 sayılı yasa uyarınca (Madde: 3), Çevre ve Orman Bakanlığı'nın istemi üzerine yapılan, "**fiili kullanma durumuna göre sınırlandırma, hazine adına tespit ve bu yerler üzerindeki muhdesat (bina, kuyu, ahır gibi tesisler) ile tasarruf edenlerin isimlerinin kadaastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmesi**" iş-lemelerine, "**kullanım kadaastro**" denmektedir (KOÇAK 2002), (KOÇAK 2003). Kullanım kadaastro sunun, bedeli karşılığında Tapu ve Kadaastro Genel Müdürlüğü'ne yaptırılması için, Orman Genel Müdürlüğü ile Tapu ve Kadaastro Genel Müdürlüğü arasında 24.09.1997, 25.03.1998 ve 15.08.2001 tarihli protokoller imzalanmıştır. Bu protokol-ler, Anayasa Mahkemesi kararları sonrası işlevini kaybetmişlerdir.

Orman dışına çıkarılan yerlerin, çıkarma tarihindeki fiili durumlarına göre ifraz edilmesi ve kullanan kişilere Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından satılması öngörülmüştür (2924 sayılı yasa, Madde: 11, 14). Yasadaki, "**kullanan ki-şilerin adları kadaastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilir**" deyiimi, orman köylüsü olup olmadığına bakıl-maksızın bu yerlerin kadaastro tutanağında gösterilen kişi-le-re satışını öngördüğü gerekçesiyle iptal edilmiştir (Anayasa Mahkemesi Kararı, 30.03.1993, E.1992/48, K.1993/14). Bunun üzerine, 2924 sayılı yasada (Madde: 11), 30.10.1995 tarih ve 4127 sayılı yasa ile yapılan değişikliklere, kadaastro çalışmalarını sırasında, 2/B alanlarının fiili kullanım durumuna göre sınırlandırılması ve hazine adına tespit yapılarak bu yerlerin üzerindeki, "**...muhdesat ile tasarruf edenlerin isimleri, kadaastro tutanağının beyanlar hanesinde göste-rilir...**" deyiimi eklenmiştir. Eklenen kural, orman üzerinde doğrudan işlem yapmadığı ve orman sınırları dışına çıkarıla-n yerlerin satışının iptali istenen kuralla değil, devamında-ki kurallarda öngörüldüğü gerekçesiyle, bu kez Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır (Anayasa Mahkemesi Kararı, 20.06.1996, E.1996/26, K.1996/22; Anayasa Mahkemesi Kararı, 16.04.1996, E.1996/2, K.1996/10).

Anayasa Mahkemesi kararları ile, orman niteliğini yitir-diği için orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin, orman köylüsünün yararlanmasına tahsisi dışında, herhangi bir şe-killde değerlendirilmelerinin olanaksız olduğu anlaşılma-ktadır. Bu yerlerin, yalnızca orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirilmesi ve böylelikle or-manların tahribi önlenerek ulusal ekonomiye katkısı sağlan-

mak suretiyle, orman köylüsünün üretici duruma getirilip kalkındırılması amacıyla kullanılabileceği ortaya çıkmıştır.

31.12.1981 gününden önceki açma ve işgal eylemlerinin hukukileştirilmesi için devreye konulan, tapu ve zilyetlik yoluyla ormandan yer kazandıran 21.06.1987 tarih ve 3402 sayılı yasa (Madde: 45); 2/B alanlarının kullanıcılarına, baş-kalarına ve hatta orman içi köyler halkına bile satılmalarını sağlayan 17.10.1983 tarih ve 2924 sayılı yasa (Madde: 11, 14); 3290-3366 sayılı yasalarla değişik 24.02.1984 tarih ve 2981 sayılı yasa (Geçici Madde: 2/e); 29.06.2001 tarih ve 4706 sayılı yasa (Madde: 3) ile amaca ulaşamayacağına anlaşılması üzerine, bu kez Anayasa'nın 170. maddesinin değiştirilmesi yoluna gidilmiştir. 4734.19 km2 dolayındaki 2/B arazilerinin satılarak 25 milyar USD gelir beklentisiyle devreye konulan Anayasa değişiklikleri, iki kez TBMM'den geçmiş, ancak Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmesi nedeniyle yasalasamamıştır.

Öncesi orman olan yerleri tahrip ve işgal ederek orman rejimi dışına çıkartılmasına yol açan ve orman köylüsü ile il-gisi bulunmayan kişilere, bu yerlerin devredilmesi uygulamaları, Anayasa Mahkemesi kararlarıyla sona ermiştir. Bununla birlikte, ormanların daraltılmasına yol açan eylemlerin, kay-nağını Anayasa'dan aldıkları da ortaya çıkmaktadır. Anayasa Mahkemesi (17.12.2002, E.2000/75, K.2002/200), ormanla-rın, Anayasa'nın 169. maddesiyle özel koruma altına alındı-ğını belirtmekle birlikte, aynı maddenin son fıkrasında, or-manların daraltılmasına ilişkin özel durumlara yer verildiği görülmektedir. Bu bir çelişkidir. ATBAŞOĞLU (2003)'e gö-re, "**...Anayasa'nın 169. maddesinin dördüncü fıkrası ortadan kaldırılmadan, 170. maddesi değiştirilmeden ve 6831 sayılı yasanın 2. maddesi iptal edilmeden...ormanla-rın yok edilmesi durdurulamaz...yangın bu maddelerdir ve yangın söndürülmeden Türkiye'de hiçbir şey yapıla-maz...**". Gerçekten, orman sınırları dışına çıkarmaya ilişkin kurallar, Anayasa'da ve Orman Yasası'nda yer aldığı sürece, ormanların korunması ve güvence altına alınması olanaksızdır. Çünkü bu kurallar, devlet ormanlarını haksız biçimde sa-hiplenerek bütünlüğünü bozan ve bu yerlerin orman dışına çı-karılmasına yol açan işgalleri özendirir ve daha çok or-manlık alanın yitirilmesine yol açmaktadır.

Dolayısıyla, önleyici yasa kurallarına ve yargı kararları-na aldırılmayarak, sınırları kesinleşmiş bile olsa, ormanlarda açma eylemleri devam etmekte ve bu yerlerin bir gün orman dışına çıkarılarak kendilerine verileceği beklentisi yaygınlaşmaktadır. Ormanlardan açılan yerlerin bir gün kendileri-ne verileceği düşüncesinden hareketle, ormanları tahrip et-me işinin hızlanması karşısında, her zamankinden daha acil bir şekilde, ormanların sınırlandırılarak tapu kütüğüne tescil edilmeleri ve orman dışına çıkarmaya ilişkin kuralların Anayasa ve yasalardan çıkarılmaları gerekmektedir.

4. İkinci Orman Kadastro

3402 sayılı Kadastro Yasası bir tasfiye yasasıdır (Anayasa Mahkemesi Kararı, 02.06.1989, E.1988/36, K.1989/24) ve kamu düzeni amacıyla yürürlüğe konulmuştur (Anayasa Mahkemesi Kararı, 15.03.1989, E.1988/33, K.1989/17). Fi-ili kullanım durumunu yasal duruma getirmeyi amaçlayan ve tasfiyeyi öngören, özel ve geçici olarak bir defaya özgü

uygulanacak olan Kadastro Yasası'nda (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı, 06.06.1997, E.1994/5, K.1997/2) kararlılık sağlamak için (Madde: 12, 22, Geçici Madde: 4), kesinleşen tutanaklara belli bir süre geçtikten sonra itiraz edilemeyeceği öngörülmüş (Anayasa Mahkemesi Kararı, 13.06.1989, E.1989/7, K.1989/25; Anayasa Mahkemesi Kararı, 28.06.1990, E.1990/21, K.1990/15) ve hak düşüren süreye yer verilerek, uzun yıllar geçtikten sonra bile, kadastroya dayanan tapu kütüklerinin silinip değiştirilmesi ve herkesin tapu kütüklerine karşı beslemesi gereken güvenin sarsılması önlenmiştir (Anayasa Mahkemesi Kararı, 10.02.1970, E.1969/60, K.1970/8). Devlet güvencesi taşıyan ve tapu kütüğünde kayıtlı bulunan kadastro bilgilerinin ve ayrıca kesinleşmiş yargı kararlarının, **"ikinci kadastro"** gerekçesiyle, yeniden inceleme konusu yapılması engellenmiştir.

Genel kadastro için öngörülen bu kuralların, orman kadastrounda da geçerli olup olmadığı tartışma konusu yapılmaktadır. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK) kararı, 30.09.1981, E.1-167, K.656), orman kadastrounun, genel kadastro ile birlikte yapılması yerine, Orman Yasası içinde özel bir işleme tabi tutulmasını, yukarıda da belirtildiği üzere, **"...bir yerin orman sayılıp sayılmadığının belirtilmesi işinin tam anlamıyla bir uzmanlık işi olması..."** şeklinde açıklamaktadır. Bu durumda, **"...genel kadastro ekiplerinin işi, kendi çalışma alanındaki taşınmazların geometrik biçimini ve hukuksal durumunu saptamakla sınırlıdır. Özellikle, orman sınırını aşamazlar. Çünkü bu sınır, aynı zamanda yetki sınırını da kesin olarak belirler..."** (Yargıtay 20. H.D.Kararı, 22.01.1993, E.5952, K.212).

"6831 Sayılı Orman Kanunu'na Göre Orman Kadastro ve Aynı Kanunun 2/B Maddesinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik" de (Madde: 21), **"orman kadastro komisyonlarının, taşınmazların maliki yönünden yapacakları tespitler bağlayıcı değildir"** demektir. Orman kadastro sonucu **"tahdidin"** kesinleştiği yerlerde, bir yerin orman olup olmadığının, kesinleşmiş tahdit haritasının uygulanmasıyla çözümlenmesi (Yargıtay 20. H.D.Kararı, 23.11.1998, E.1998/5051, K.1998/11233), kesinleşmiş orman tahdit haritası ile çelişen bilirkişi krokisine dayanılarak hüküm kurulamaması (Yargıtay 20. H.D.Kararı, 16.04.2002, E.2002/1480, K.2002/3626), uyumsuzluk durumlarında, orman tahdit haritaları ve 2/B maddesinin uygulanması ile ilgili belgeler incelenerek taşınmazın orman tahdit haritalarındaki konumunun belirlenmesi (Yargıtay 16. H.D.Kararı, 06.03.1997, E.1997/1113, K.1997/1126), önceden kesinleşmiş orman sınır noktalarının aynı yerlerine konulması, kesinleşmiş orman sınırları değiştirilerek yapılan aplikasyon ve bu işlem sonucunda düzenlenen tahdit haritasının hukuken geçerli olmadığı (Yargıtay 20. H.D.Kararı, 18.10.1996, E.1996/2772, K.1996/12056) şeklindeki kararlar da, orman kadastrounun, genel kastrodan ayrı ve özel bir işleme tabi tutulduğunu göstermektedir.

6831 sayılı Orman Yasası uyarınca, 1) ormanın sınırlandırılması ve 2) aynı yasanın 2/B maddesi uyarınca orman sınırları dışına çıkartma işlemlerinin yapılması ve 3) orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin, çıkarma tarihindeki **"fili kullanma durumuna göre"** sınırlandırılmaları gerekmektedir. Her üç faaliyetin de, tapu kütüğüne tescili gerekmektedir (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 02.07.1996

Tarih ve 1996/4 Sayılı Genelgesi). Bu işlemlerin peşi sıra yapılması durumunda, bir sonraki işlem **"ikinci kadastro"** veya **"mükerrer kadastro"** kabul edildiğinden, ara çözüm olarak Cumhuriyet dönemi öncesi bir kayıt sistemi olan **"Zabit Defterleri"** kullanılmaktadır. Dolayısıyla, orman kadastro, genel kastrodan önce kesinleşerek **"Zabit Defterlerine"** (tapuya) kaydedilmişse, 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 22. maddesinin son fıkrasındaki, **"tahditleri yapılarak kesinleşmiş ve tescil edilmiş ormanlara ait kayıt ve belgeler tapu kütüğüne olduğu gibi aktarılır"** kuralı gereği işlem yapılması; orman tahdidi kesinleşmekle beraber, orman ve 2/B alanları henüz tapuya tescil edilmişse, bu yerlerin, **"Zabit Defterlerine"** tescilinin yapılması öngörülmektedir (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 02.07.1996 Tarih ve 1996/4 Sayılı Genelgesi). Bu uygulamanın, orman kastrounun tapuya tescil edilemesi yanı sıra, ormanlardaki işgaller ve kaçak yapılaşmanın ve 2/B uygulamalarının yaygın biçimde sürmesinin bir ürünü olduğu söylenebilir. Resmi biçime aykırı, ancak sosyal ve ekonomik yapının bir sonucu oluşan bu uygulama ile istisnai durumun hukukileştirilerek tasfiyesinin amaçlandığı, ancak beklenenin tersine hedeflere ulaşılamadığı görülmektedir.

"İkinci kadastro"nun gündeme geldiği bir başka istisnai işlem de, 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 4. madde uygulamalarıdır. Buna göre, kadastro çalışma alanı sınırında orman bulunması halinde, çalışmaya başlamadan iki ay önce yapılacak bildirimle, Orman Genel Müdürlüğü'nden 6831 sayılı yasa uyarınca orman sınırlaması ve orman dışına çıkarma işlemlerini yapması istenir, tersi durumda, 3402 sayılı yasa uyarınca bu işlemler kadastro ekiplerince yapılır. Bu şekilde tespit ve ilan edilen yerlerde, orman kadastro işlemleri de ikmal edilmiş sayılır (3402 sayılı yasa, Madde: 4). ÖZMEN ve ÇORBALI (1995: 200)'e göre, **"...sözli edilen düzenlemede, orman sınırlamasının (tahdidinin) kadastro ekiplerince yapılması amaçlanmamıştır. Burada, kadastro ekibince yapılacak iş, sadece kadastro çalışma alanı sınırını tespit etmekten ibarettir..."**. Bu uygulama sırasında, kadastro ekiplerince **"orman kadastro işlemleri de ikmal edilmiş sayılır"** deyiminden, orman kastrounun kesinleşmesi değil, işlemlerin yapıp tamamlanması anlaşılmalıdır (YHGK kararı, 10.07.1996, E.1996/20-417, K.1996/550; YHGK kararı, 13.05.1998, E.1996/20-566, K.1998/338).

Kadastro ekibinin çalışma alanında işe başladığı ve kadastro tespit tutanağının düzenlendiği tarihten sonra ilana çıkartılan orman kastro da kesinleşmiş kabul edilmektedir (YHGK kararı, 11.04.2001, E.2001/20-351, K.2001/360). Orman Genel Müdürlüğü'nün, 2/B işlemlerine itiraz edemeyeceği kuralı ise (6831 sayılı yasa, Madde: 11), 3402 sayılı yasanın 4. madde uygulamalarında geçerli değildir. Bununla birlikte, genel kastrodan sonra yapılan orman kastro da, ikinci kadastro sayılmamaktadır (Yargıtay 20. H.D.Kararı, 08.03.1993, E.1992/7372, K.1993/1983). Orman kastro, 3402 sayılı yasa da ikinci kadastro kabul edilmediğine göre, 3402 sayılı yasanın 22. maddesi gereği geçersiz sayılamaz. Ayrıca, 3402 sayılı yasanın 4. maddesi gereği Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'ne bağlı kadastro ekiplerince belirlenen orman sınırları da geçersizdir (KOÇAK 2003: 56).

5. Orman Kadastrounda Yenileme

Önceden kesinleşmiş orman sınır noktalarının aynı yerlerine konulması işlemine “**aplikasyon (araziye uygulama)**” denilmektedir. Yukarıda değinildiği gibi, tescile konu olan;

1. ormanları sınırlandırma,
2. orman sınırları dışına çıkartma,
3. orman sınırları dışına çıkarıldıkları tarihteki fiili kullanım durumlarına göre ifraz edilme,

işlemlerinden sonra meydana gelen sınır noktalarının tekrar aynı yerlerine konulması (“**ihya**” edilmesi) işlemleri gerek harita mühendislik hizmetlerinde ve orman mevzuatında ve gerekse yargı kararlarında “**aplikasyon**” olarak adlandırılmaktadır (Yargıtay 20. Hukuk Dairesi Kararı, 18.10.1996, E.1996/2772, K.1996/12056, Büyük Ölçekli Haritaların Yapım Yönetmeliği, Madde: 262-274, 2/B yönetmeliği, Madde: 44). 2/B madde uygulaması sırasında da başvuru alan aplikasyon işleminde, bağlantı kurulacak orman sınır noktalarının yerleri arazide belirlenerek “ihya” edilmektedir. Tescil işlemi ile aplikasyon işleminin birbiriyle karıştırılmaması gerekmektedir. Aplikasyon işleminin, tapuda tescil edilen gerek orman kadastro ve gerekse 2/B madde uygulamaları ile oluşan sınırların arazide belirlenmesi, yani yerine konulmasından ibaret olduğu unutulmamalıdır.

Aplikasyonla, kesinleşmiş orman sınırları daraltılmayaacağı gibi, kesinleşen orman sınırları dışındaki yerler de orman sınırları içine alınmaz. Kesinleşen orman sınırları değiştirilerek yapılan işlem bir aplikasyon değildir ve bu işlem sonucunda düzenlenen sınırlandırma haritası, hukuksal olarak geçerli değildir. Plandaki orman sınırlarının araziye uygulanmasında (aplikasyonda); 1) kesinleşmiş orman kadastro olup olmadığı incelenir, 2) varsa orman sınır haritası, ölçü, hesap ve diğer belgeler toplanır, 3) komşu parsellerin sınır tutanakları ve belgeleri incelenir, 4) yerel ve uzman bilirkişilerce arazide tespit ve uygulama yapılır, 5) elde edilen tüm kanıtlar birlikte değerlendirilir ve bunun sonucuna göre karar verilir (Yargıtay 20.H.D.Kararı, 18.10.1996, E.1996/2772, K.1996/12056; Yargıtay 16. H.D.Kararı, 06.03.1997, E.1997/1113, K.1997/1126).

Yargıtay’ın (20. Hukuk Dairesi Kararı, 16.04.2002, E.2002/1480, K.2002/3626), tahdit haritası ve krokinin çelişmesiyle oluşan uyumsuzlukların “serbest” orman mühendislerince incelenmesi şeklindeki kararları isabetli değildir. Orman Yasası, 2/B uygulama yönetmeliği ve yargı kararları, ormanlarla ilgili uyumsuzluklarda “**memleket haritası**”, “**hava fotoğrafı**” ve “**amenajman planı**”nı kesin delil olarak kabul etmektedirler. Bu belgelerle, orman sınırlarının, arazide kadastro tekniğinin gerektirdiği hassasiyette tespiti olanaksızdır (KÖKTÜRK 1999: 13).

Orman sınırları araziye uygulanıyorsa, var olan sınır bilgilerinin, “kadastro teknik standartlarına” uygun duruma getirilmeleri gerekmektedir. Yenileme, güncelleme şeklinde adlandırılan bu faaliyetlerin, 2003 yılına kadar hukuksal dayanakları bulunmamaktaydı. 66 yıl sonra (1937-2003), orman “**tahdidi**” veya “**kadastrosu**” yapıp ilan edilerek kesinleşmiş yerlerde, nitelik (vasıf) ve mülkiyet değişikliği dışında aplikasyon, ölçü, çizim ve hesaplamalardan kaynaklanan yüzölçümü gibi “**fenni hatalar**” saptandığında, Orman Genel Müdürlüğü’nün bilgisi ve denetimi altında orman kadastro komisyonlarınınca düzeltilebileceği kabul edil-

miştir (05.11.2003 tarih ve 4999 sayılı yasa ile değişik Orman Yasası, Madde: 9). Bu çalışmalar, tapu kütüğüne tescil edilemeyen sınırlandırma belgelerine tescil kabiliyeti kazandırılması bakımından önemlidir.

Benzer kural, genel kadastro için de öngörülmüştür. 22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda, “**...Tapu planları ile arz üzerindeki işaretler birbirini tutmazsa asıl olan plandaki sınırdır...**” denilmektedir (Madde: 719). Taşınmaz sınırları arazide işaretlenmediğinden, tapu planları (kadastro haritaları) ile güvence altına alındıkları kabul edilmiştir. Araziye uygulanma kabiliyeti için sayısal hale getirilmeleri ve güncellenmeleri doğrultusunda da çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Çizgisel (grafik) olarak üretilmiş genel kadastro haritalarında;

1. Parsellerin köşe noktalarının koordinatlandırılması (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü’nün 13.04.1989 tarih ve 300-2/19 sayılı; 22.02.1994 tarih ve 1994/1 sayılı; 16.04.1994 tarih ve 1994/5 sayılı; 27.08.1999 tarih ve 1999/1 sayılı Genelgeler),
2. Ölçü, çizim ve hesaplama hatalarının düzeltilmesi (1987 tarih ve 3402 sayılı Kadastro Yasası, Madde: 41),
3. Teknik nedenlerle yetersiz kalan, uygulama niteliğini yitiren, eksikliği görülen, en az bir mevki veya ada biriminde zemindeki sınırları gerçeğe uygun şekilde göstermediği saptanan kadastro haritalarının yenilenmesi (1983 tarih ve 2859 sayılı Tapulama ve Kadastro Paftalarının Yenilenmesi Hakkında Kanun),

Gereği yapılacak çalışmaların yalnızca teknik çalışmaları kapsayacağı, tapu siciline geçmiş veya geçmemiş mülkiyet ve mülkiyete ilişkin hakların inceleme konusu yapılamayacağı belirtilmiştir. Kadastro haritaları ve taşınmaz sınırlarının sayısal hale getirilerek elde edilen parsel yüzölçümlerinde değişiklikler meydana geldiği ve hoşgörü sınırı (tecviz-i hata) içinde veya dışında kalan değerler elde edildiği görülmüştür. Parsellerin arazideki sınırları doğru olsa bile, yüzölçümlerinde meydana gelen değişiklikler, Yargıtay’ca, kadastro haritasında (çapta) değişiklik yaptığı ve “mülkiyet değişikliği” meydana getirdiği şeklinde değerlendirilmekte ve bu kararlar uygulamada sıkıntılar yaratmaktadır.

Bilindiği üzere, Anayasa (Madde: 35) ve Türk Medeni Kanunu (Madde: 1007) gereği, mülkiyet hakkı devlet güvencesi altında bulunmakta ve tapu kütüğünün tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumlu tutulmaktadır. Çizgisel kadastro bilgilerinin sayısal hale getirilmeleri durumunda ise mutlaka yüzölçümlerinde değişiklikler meydana gelmektedir. Bu durumda, yukarıda belirtilen kuralların bir sonucu olarak, tapuda kayıtlı taşınmazların yüzölçümlerinde meydana gelecek azalmalardan parsel sahiplerinin kusununun olmadığı anlaşıldığı zaman (Borçlar Kanunu, Madde: 215), zararın Devlettten tazmini istenecektir. Özel mülkiyete konu taşınmazlarla ilgili sıkça gündeme gelen bu durum, orman haritalarına uygulama kabiliyeti kazandırılması faaliyetlerini etkilemez. Çünkü, ormanları sınırlandırarak kendi adına tescil eden Devletin, ormanlarla ilgili yenileme ve güncelleme faaliyetleri sırasında meydana gelecek yüzölçümü değişikliklerinden kendini sorumlu tutması ve bu işlemlerden dolayı kendini mahkemeye vermesi bekle-

nemez. Bu nedenle, orman sınırına bitişik özel mülkiyete konu parsellerin, çalışmalardan etkilenmemesi için önlem alındığında, orman kadastrounda yaşanan sorunların kısa sürede çözümü olanaklıdır.

Dolayısıyla, genel kadastrodan ayrı olarak, orman kadastrounda aplikasyon, ölçü, çizim ve hesaplamalardan kaynaklanan hataların düzeltilmesi ve böylelikle orman kadastrouna tescil kabiliyeti kazandırılması daha kolaydır. Temel sorun, belirtilen faaliyetlerin nasıl, ne zaman, hangi kaynaklarla, ne kadar ekiple yapılacağına ilişkin teknik, akçalı, yönetsel ve hukuksal düzenlemelerin ivedilikle gerçekleştirilmesidir. Bu konuda yetki, orman kadastro komisyonlarına verilmiştir. Harita ve kadastro mühendislerinin temsil edilmediği, orman mühendislerinin de azınlıkta oldukları bu komisyonlar, belirtilen faaliyetleri yapabilecekler midir?

Orman sınırlarıyla ilgili sorunların çözümü için, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Orman Genel Müdürlüğü'nün birlikte çalışması salık verilmektedir (KOÇAK, 2003: 57). Oysa, Orman Yasası'nda yapılan değişikliklerle, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Harita Özel Sektör olanaklarının devreye sokulmasından söz edilmediği gibi, Orman Genel Müdürlüğü içinde harita mühendislik hizmetlerinin yürütüleceği birimler ve çalışma koşulları da oluşturulmamıştır. Var olan koşullarda başarıya ulaşma olasılığı zayıftır.

Gerçekte, ormanların “tespiti” ve “arazide sınırlarının belirlenmesi (tahdit)” işinin orman mühendisleri tarafından; “arazide belirlenen orman sınırlarının ölçülmesi”, “hesap”, “tersimat” ve “aplikasyon” işlerinin ise harita ve kadastro mühendisleri tarafından yapılması gerekmektedir. Siyasi otoritenin ve yasa koyucunun, belirtilen doğrultuda, harita ve kadastro mühendisleri ve orman mühendislerinin birlikte çalışmalarını sağlayacak komisyon oluşumunu ve çalışma biçimlerini yeniden düzenlemesi zorunludur.

Sonuç olarak, var olan durumda, orman varlığımızın korunması ve güvenliğinin sağlanması için;

1. Ormanlar, bir an önce sınırlandırılmalı ve tapu kütüğüne tescil edilmelidir.
2. Geçmiş yıllarda yapılan, ancak tapuya tescil edilemeyen orman kadastrouna, yenileme ve güncelleme faaliyetleri ile tapuda tescil kabiliyeti kazandırılmalıdır.
3. Orman dışına çıkarmayı düzenleyen Anayasa'nın 169. maddesinin son fıkrasıyla, 170. maddesi ve 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesi iptal edilmelidir. Orman dışına çıkarma işlemlerine son verildikten sonra, mevcut 2-B alanlarının ne olacağına da karar verilmelidir. Bu yerlerin, 31.12.1981 tarihindeki durumları özel olarak incelenmelidir. Bu tarihte, orman olduğu tespit edilen yerler hazine adına tescil edilerek, Maliye Bakanlığı tarafından, Çevre ve Orman Bakanlığı'na ormanlaştırılmak üzere bir protokol ile tahsis edilmelidir. Bunun dışında kalan 2-B alanları, belediye ve mücavir alan içinde kalan veya dışında kalan yerler bakımından ayrı ayrı değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Belediye ve mücavir alan içinde orman rejimi dışına çıkarılan yerler, imar planı kararları doğrultusunda tasfiye edilmelidir. İmar planlarında kamu hizmetlerine ayrılan yerler arsa düzenlemeleri yapıldıktan sonra, ilgili kurumlara bedelsiz tahsis edilmeli ve geriye kalan yerlerde de ucuz, sosyal ko-

nutlar üretmek amacıyla, kentsel dönüşüm projelerine öncelik tanınmalıdır. İmar planı yapımı ve arsa düzenlemeleri dışlanarak, herkese işgal ettiği yerlerin tapusunu vermek gibi yaklaşımlar, kesinlikle tercih edilmemelidir. Belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerdeki (köylerdeki) 2-B alanları, tarım ve hayvancılık dışında herhangi bir amaca tahsis edilmemelidir.

4. Ormanlarda, 31.12.1981 tarihinden sonra yapıldığı tespit edilen tüm kaçak yapılar, kime ait olduğuna veya yapının niteliğine bakılmaksızın derhal yıkılmalıdır. Ve bu tarihten sonra, ormanlarda, hiçbir işgale ve yasa dışı kullanma biçimlerine göz yumulmamalıdır.
5. “Orman Kadastro Bilgi Sistemi” kurulmalı ve elde edilen bilgiler isteyen herkesin bilgisine açık olmalıdır.

Kaynaklar:

- ATBAŞOĞLU F.: **Orman Kanununun 2/B Maddesinin Uygulanması ve Değerlendirilmesindeki Sorunlar Paneli**, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, Ankara Şubesi, Ankara, 2003.
- AYANOĞLU S.: **Kentlerde Orman Niteliğini Kaybeden Arazilerin Hukuksal Durumu**, Orman Kanununun 2/B Maddesinin Uygulanması ve Değerlendirilmesindeki Sorunlar Paneli TMMOB Orman Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Ankara, 2003.
- ÇORBALI H.: **Orman ve Kadastro Paneli**, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Yayını, (15-19), Ankara, 2002.
- DPT.: **VII Beş Yıllık Kalkınma Planı Harita Tapu ve Kadastro Sektörü Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Yayın No: 2417, ÖİK: 476, 101s, Ankara, 1995.
- DPT.: **4. Beş Yıllık Kalkınma Planı**, Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Yayın No: 1664, (426-428), Ankara, 1979.
- DPT.: **Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)**, Devlet Planlama Teşkilatı Yayını, (139-142), Ankara, 2000.
- DPT.: **VIII Beş Yıllık Kalkınma Planı Harita, Tapu ve Kadastro, Coğrafi Bilgi ve Uzaktan Algılama Sistemleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Devlet Planlama Teşkilatı Yayın No: 2554- ÖİK: 570, (111-112), Ankara, 2001.
- ERDİN K.: **Orman Kadastro Çıkmazı**, Türkiye 1. Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 23-27 Şubat 1987, (47-57), Ankara, 1987.
- KOÇAK H.: **Orman ve Kadastro Paneli**, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Yayını, (27-37), Ankara, 2002.
- KOÇAK H.: **Orman Kadastro Uygulaması**, 3. Baskı, Birlik Matbaacılık, Ankara, 2003.
- KÖKTÜRK Erdal.: **Ormanların Sınırlandırılması ve Kadastro Çalışmaları**, 7. Harita Kurultayı (1-5 Mart 1999), (1-23), Ankara, 1999.
- KÖKTÜRK Erdal.: **Orman Dışına Çıkarılan Yerlerde Mülkiyet Sorunu**, 8. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı (19-23 Mart 2001), (148-161), Ankara, 2001.
- ÖZMEN İ. ve ÇORBALI H.: **3402 Sayılı Kadastro Kanunu Şerhi**, Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1995.
- SINMAZ B. ve KARATAŞ İ.: **Orman Kadastro (Açıklama-Yorum-Yargıtay Kararları)**, Yetkin Basımevi, ISBN 975-4640063-7, (636s), Ankara, 1995.
- TURHAN S.: **Orman ve Kadastro Paneli**, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Yayını, (20-25), Ankara, 2002.
- TURHAN S.: **Orman Kanununun 2/B Maddesinin Uygulanması ve Değerlendirilmesindeki Sorunlar Paneli**, TMMOB Orman Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Ankara, 2003.
- TÜRKER M. F.: **Orman Kanununun 2/B Maddesinin Uygulanması ve Değerlendirilmesindeki Sorunlar Paneli**, TMMOB Orman Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Ankara, 2003.